

Міністерство освіти і науки України
Навчально-науковий інститут фінансів, економіки, управління та права
Національного університету
«Полтавська політехніка імені Юрія Кондратюка» (Україна)
Національна школа публічного адміністрування (Канада)
Варненський вільний університет Чорноризця Храбра (Болгарія)
Гентський університет (Бельгія)
Балтійська міжнародна академія (Латвія)
Міжнародний науково-освітній та навчальний центр (Естонія)
Покров Чехінвест s.r.o. (Чеська Республіка)
Київський національний університет імені Тараса Шевченка (Україна)
Національний технічний університет України
«Київський політехнічний інститут імені Ігоря Сікорського» (Україна)
Харківський національний університет імені В. Н. Каразіна (Україна)
Київський національний університет будівництва та архітектури (Україна)
Державний торговельно-економічний Університет (Україна)
Сумський державний університет (Україна)
Львівський державний університет фізичної культури
імені Івана Боберського (Україна)
Ужгородський національний університет (Україна)
Державна установа «Інститут економіки та прогнозування Національної
академії наук України» (Україна)
Державна установа «Інститут демографії та проблем якості життя
Національної академії наук України» (Україна)
Українська асоціація з розвитку менеджменту та бізнес-освіти (Україна)
Полтавське територіальне відділення Всеукраїнської професійної громадської
організації «Співка аудиторів України» (Україна)
Торгово-промислова палата України (Україна)

ЗБІРНИК

III Міжнародної науково-практичної Інтернет-конференції «СТАЛИЙ РОЗВИТОК: ВИКЛИКИ ТА ЗАГРОЗИ В УМОВАХ СУЧАСНИХ РЕАЛІЙ»

With the support of the
Erasmus+ Programme
of the European Union

05 червня 2025 року

ПОЛТАВА

**Ministry of Education and Science of Ukraine
National University «Yuri Kondratyuk Poltava Polytechnic»
Educational and Research Institute of Finance, Economy, Management and Law
(Ukraine)
National School of Public Administration (Canada)
Varna Free University «Chernorizets Hrabar» (Bulgaria)
Ghent University (Belgium)
Baltic International Academy (Latvia)
The International Research Education & Training Center (Estonia)
Pokrov Czechinvest s.r.o. (Czech Republic)
Taras Shevchenko National University of Kyiv (Ukraine)
National Technical University of Ukraine «Igor Sikorsky Kyiv Polytechnic Institute»
(Ukraine)
V. N. Karazin Kharkiv National University (Ukraine)
Kyiv National University of Construction and Architecture (Ukraine)
State University Of Trade And Economics
Sumy State University (Ukraine)
Lviv State University of Physical Culture named after Ivan Bobersky (Ukraine)
Uzhhorod National University (Ukraine)
Public Institution «Institute for Economics and Forecasting of the National Academy
of Sciences of Ukraine» (Ukraine)
Public Institution «Institute for Demography and Quality of Life of the National
Academy of Sciences of Ukraine» (Ukraine)
Ukrainian Association for Management Development and Business Education
(Ukraine)
Poltava Territorial Branch of the All-Ukrainian Professional NGO «Union of Auditors
of Ukraine» (Ukraine)
Ukrainian Chamber of Commerce and Industry (Ukraine)**

COLLECTION

III International Scientific and Practical Internet Conference

«SUSTAINABLE DEVELOPMENT: CHALLENGES AND THREATS IN CONDITIONS OF MODERN REALITIES»

June 05, 2025

With the support of the
Erasmus+ Programme
of the European Union

Poltava

УДК 330.34-021.87”363”:342.77
С 76

Розповсюдження та тиражування без офіційного дозволу
Національного університету імені Юрія Кондратюка заборонено

Редакційна колегія:

Онищенко С.В., д.е.н., професор;
Крекотень І.М., к.е.н., доцент;
Глебова А.О., к.е.н., доцент;
Глушко А.Д., к.е.н., доцент;
Гришко В.В., д.е.н., професор;
Карпенко Є.А., к.е.н., доцент;
Кульчій І.О., канд. держ. упр, доцент;
Птащенко Л.О., д.е.н., професор;
Свистун Л.А., к.е.н., доцент;
Чижевська М.Б., к.е.н., доцент;
Чичкало-Кондрацька І.Б., д.е.н., професор.

Сталий розвиток: виклики та загрози в умовах сучасних реалій : матеріали
С 76 III Міжнародної науково-практичної Інтернет-конференції, 05 червня 2025 р. – Полтава :
Національний університет імені Юрія Кондратюка, 2025. – 387 с.

У збірнику матеріалів Міжнародної науково-практичної Інтернет-конференції розглянуто теоретичні, методологічні й практичні аспекти, виклики та загрози розвитку суб’єктів господарювання та держави в умовах сучасних реалій.

Досліджено теоретичні та практичні аспекти співпраці влади, менеджменту підприємства та громадських інституцій у контексті цілей сталого розвитку. Визначено проблеми та перспективи стабілізації фінансової системи як умова євроінтеграції України. Висвітлено сучасний стан та перспективи розвитку міжнародної економічної діяльності України. Досліджено особливості бухгалтерського обліку, аудиту, контролю й оподаткування суб’єктів господарювання в умовах сучасних реалій, а також окреслено перспективи соціально-економічного розвитку країни в контексті євроінтеграції.

Збірник розраховано на фахівців із фінансів, економіки та менеджменту, працівників органів державної влади й місцевого самоврядування, науковців, викладачів, аспірантів і студентів.

УДК 330.34-021.87”363”:342.77
С 76

*Матеріали друкуються мовою оригіналів.
За виклад, зміст і достовірність матеріалів відповідають автори*

ISBN 978-966-616-186-7

© Національний університет
«Полтавська політехніка імені Юрія Кондратюка»

Таким чином, успішна цифрова трансформація потребує системного підходу в напрямку формування національної цифрової інфраструктури на основі відкритих стандартів, збільшення інвестиції у STEM-освіту та підвищення цифрової грамотності населення, створення інноваційних кластерів, зокрема за моделлю «triple helix» (бізнес – держава – наука), а також розбудова кіберзахисту та законодавчого забезпечення цифрової стійкості держави.

Список використаних джерел

1. Onyshchenko S., Hlushko A., Maslii O., Chumak O. (2024). Digital transformation of the national economy in the context of information environment development in Ukraine. Chapters of Monographs, in: "Transformations of national economies under conditions of instability", published by the Scientific Route OÜ. Tallinn, Estonia, chapter 6, pages 169–197. DOI: 10.21303/978-9916-9850-6-9.ch6
2. Державна служба статистики України. URL: <https://www.ukrstat.gov.ua/>
3. Частка ІТ у ВВП України становить 4,4% – результати дослідження IT Research Ukraine 2024. URL: <https://www.if.gov.ua/news/chastka-it-u-vvp-ukrainy-stanovyt-44-rezultaty-doslidzhennia-it-research-ukraine-2024>
4. Інвестиційні можливості ІТ-сектору в Україні. URL: <https://ukraineinvest.gov.ua/wp-content/uploads/2024/11/investycijni-mozhlyvosti-it-sektoru-v-ukrayini-1-1.pdf>
5. Стратегія цифрового розвитку інноваційної діяльності України на період до 2030 року. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1351-2024-%D1%80#Text>
6. Onyshchenko S., Yanko A., Hlushko A., Maslii O., & Cherviak A. (2023). Cybersecurity And Improvement Of The Information Security System. *Journal of the Balkan Tribological Association*, 29(5), 818-835.

УДК 336.22:334.722(477)

Шаповалов І.І., аспірант

*Національний університет «Полтавська політехніка імені Юрія Кондратюка»
(м. Полтава, Україна)*

ТРАНСФОРМАЦІЯ ПОДАТКОВОЇ ПОЛІТИКИ ЩОДО СУБ'ЄКТІВ МАЛОГО І СЕРЕДНЬОГО ПІДПРИЄМНИЦТВА В УМОВАХ ВІЙНИ

В умовах повномасштабної збройної агресії проти України трансформація податкової політики набула пріоритетного значення для забезпечення стійкості національної економіки та підтримки суб'єктів малого і середнього підприємництва (МСП). Саме МСП виступають ключовими елементами економічної системи, генеруючи робочі місця, сприяючи регіональному розвитку та забезпечуючи гнучкість економіки в умовах турбулентності [1]. Війна суттєво ускладнила функціонування підприємницького сектору: зруйнована інфраструктура, порушені логістичні ланцюги, втрата ринків збуту, загроза фізичному знищенню активів та персоналу – ці та інші чинники зумовили необхідність перегляду фіскальних підходів. Держава змушена оперативного адаптувати податкову політику, балансуючи між потребою мобілізації ресурсів на оборону та необхідністю створення сприятливого середовища для виживання і розвитку МСП.

У період повномасштабної війни Україна зазнала безпрецедентних економічних втрат, що поставили під загрозу функціонування підприємницького сектору, зокрема суб'єктів МСП. За даними Програми розвитку ООН, майже 60% МСП постраждали від бойових дій, з них понад 20% зазнали фізичних руйнувань, а близько 40% тимчасово зупинили діяльність у перші місяці війни. Однак уже до кінця 2023 року понад 90% підприємств відновили діяльність, що свідчить про високу адаптивність МСП в умовах кризових викликів [2].

Відповіддю держави на деструктивні наслідки війни стало оперативне реформування фіскальної політики з метою мінімізації податкового тиску на бізнес. Однією з ключових антикризових ініціатив стало впровадження тимчасового спрощеного режиму оподаткування для платників єдиного податку третьої групи зі зниженням ставки до 2% від доходу та звільненням від сплати ПДВ [3]. Цей режим діяв з березня 2022 року по серпень 2023 року і дозволив значній частині малого бізнесу зберегти платоспроможність у критичний період. Крім того, було запроваджено механізми звільнення фізичних осіб-підприємців від сплати єдиного соціального внеску (ЄСВ) за себе та мобілізованих працівників, що сприяло зниженню витрат на персонал [4].

Особливої ваги набули програми державної фінансової підтримки МСП. Зокрема, програма «Доступні кредити 5-7-9%» за період 2022–2024 років охопила понад 13 000 підприємств, яким було надано кредитів на суму понад 55 млрд грн. Значний вплив справила також програма мікрогрантів «єРобота», в рамках якої понад 1700 підприємців отримали гранти на суму близько 400 млн грн. Такі інструменти не лише забезпечили оборотний капітал для бізнесу, а й сприяли створенню нових робочих місць, особливо в регіонах, віддалених від лінії фронту. Однак у міру тривалості війни фіскальні потреби держави зростали. У 2024 році з метою збільшення надходжень до бюджету Верховна Рада України затвердила нову редакцію Податкового кодексу, що передбачала, зокрема, підвищення військового збору з 1,5% до 5%, введення надприбуткового оподаткування для банків (50%) і фінансових компаній (25%), а також перегляд пільгових умов для ФОПів [5]. Ці зміни викликали стурбованість серед представників бізнесу щодо ризиків надмірного фіскального тиску в умовах обмежених ресурсів і нестабільного попиту.

Водночас важливим компонентом трансформації податкової політики стало її цифрове переосмислення [6]. Уряд впроваджує заходи з активного впровадження електронного адміністрування податків, автоматизації обліку і звітності, а також цифрових платформ для доступу МСП до податкових сервісів. У 2024 році за підтримки ОЕСР була затверджена «Стратегія підтримки цифрової трансформації МСП», орієнтована на підвищення їх конкурентоспроможності на внутрішньому та міжнародному ринках [7]. Крім цього, державна ініціатива «Made in Ukraine» передбачає комплекс заходів, спрямованих на підтримку вітчизняного виробника, зокрема через податкові пільги, субсидії, компенсацію процентів за кредитами та кешбек-механізми для споживачів. Загальний обсяг фінансування програми перевищив 1,2 млрд дол. США [8], що свідчить про намір уряду стимулювати не лише виживання, а й структурну модернізацію економіки в умовах воєнного стану.

Таким чином, податкова політика України в період війни зазнала суттєвої трансформації, набувши ознак антикризового інструменту стимулювання підприємницької активності [9, 10]. Основними її характеристиками стали гнучкість, адресність та тимчасовість заходів, що дозволили утримати підприємницький сектор від колапсу. Утім, на тлі бюджетного дефіциту та загрози податкового пресингу особливої актуальності набуває пошук балансу між фіскальною стійкістю та підтримкою МСП як основи повоєнного відновлення та економічної стабільності.

Список використаних джерел

1. Hlushko A.D. Conceptual principles of reforming the tax system of Ukraine in the conditions of European integration. Prospects for the development of finance in the conditions of European integration of Ukraine: monograph. Tallin: Estonia, IRETC MTÜ, 2022. P. 120–148.
2. UNDP Ukraine. (2024, February 20). Assessment of the Impact of the War on Micro-, Small-, and Medium-sized Enterprises in Ukraine. URL: <https://www.undp.org/ukraine/publications/assessment-wars-impact-micro-small-and-medium-enterprises-ukraine>
3. CityHost. (n.d.). Aid to Ukrainian business during the war — tax benefits, relocation program, interest-free lending. URL: <https://cityhost.ua/en/blog/spasti-ukrainskiy-biznes-programmy-podderzhki-predprinimateley-v-voennoe-vremya.html>
4. EBA (European Business Association). (2023, May). Despite the growing financial losses, SMEs continue to pay salaries and support the Armed Forces of Ukraine. URL:

<https://eba.com.ua/en/msb-prodovzhuyut-vyplachuvaty-zarplaty-ta-pidtrymuvaty-zsu-popry-zrostantnya-finansovyh-vtrat/>

5. Gavrysh, O., Gavrysh, Iu., Matiukhina, A., & Vasylets, I. (2024). The first year's impact of the full-scale war on Ukrainian business. *Economics of Development*, 23(1), 18-29. doi: 10.57111/econ/1.2024.18.

6. Онищенко С. В. Фінансова глобалізація як складний інтегрований об'єктивний процес. *Проблеми і перспективи економіки та управління: науковий журнал*. 2016. № 4 (8). С. 126–135.

7. OECD. (2024, May 22). Enhancing Resilience by Boosting Digital Business Transformation in Ukraine. URL: https://www.oecd.org/en/publications/2024/05/enhancing-resilience-by-boosting-digital-business-transformation-in-ukraine_c2e06e50.html

8. FT (Financial Times). (2024, May 10). Ukraine targets value-added production to reshape wartime economy. URL: <https://www.ft.com/content/ece5fe61-609a-4e60-b532-3cb96162d4b7>

9. Онищенко С. В., Глушко А. Д., Маслій О. А. Фіскальні ризики бюджетній безпеці України. II Міжнародний податковий конгрес, 26 листопада 2021, м. Ірпінь. Університет ДФС України. С. 88–91.

10. Глушко А. Д., Кондратенко В. Р. Податкова система України в умовах воєнного стану. Сталій розвиток: виклики та загрози в умовах воєнного стану: матеріали Міжнародної науково-практичної Інтернет-конференції, 09 червня 2022 р. Полтава: Національний університет імені Юрія Кондратюка, 2022. С. 122–124.

УДК 314.7:330.3(477)

Афонькіна А.О., Букка А.А.

Науковий керівник – Глушко А.Д., к.е.н., доцент

Національний університет «Полтавська політехніка імені Юрія Кондратюка»

(м. Полтава, Україна)

ВПЛИВ МІГРАЦІЙНИХ ПРОЦЕСІВ НА ЕКОНОМІКУ УКРАЇНИ

Міграційні процеси є однією з визначальних демографічних та соціально-економічних тенденцій сучасності, що суттєво впливають на структурну трансформацію національних економік. Для України, яка переживає глибокі суспільні трансформації, воєнні потрясіння та економічні виклики, проблема міграції набуває особливої актуальності. Масові переміщення населення, зокрема вимушена еміграція та внутрішнє переміщення осіб, формують нові виклики для ринку праці, державних фінансів, соціальної сфери та людського капіталу загалом [1]. Дослідження впливу міграційних процесів на економіку України є необхідною умовою для розробки збалансованої стратегії демографічного розвитку, фіскального планування та відновлення національного ринку праці в посткризовий період.

За офіційними даними з початку 24 лютого 2022 року, кількість населення України зменшилася на 6,7 млн. осіб [2]. Станом на початок 2023 р. близько п'яти мільйонів українців зареєструвалися для отримання тимчасового захисту в Європі, передусім у Польщі (31,6% або 1,5 млн осіб), Німеччині (20,7% або 1 млн осіб) та Чехії (9,7% або 0,5 млн осіб). За даними ООН, росія зафіксувала понад 2,8 млн українців, які перетнули її кордон, однак майже 1,6 млн українців були незаконно допитані та примусово депортовані. Правозахисники підтвердили заборонену міжнародним гуманітарним правом примусову міграцію, депортацію та фільтрацію цивільних українських громадян, переважно з Маріуполя та Харківської області [3].

Значні зміни в структурі населення України внаслідок війни, що триває, матимуть глибокі наслідки для економіки країни. Щоб більш детально дослідити ці зміни, варто врахувати, що станом на 2022 рік в Україні налічувалося 10 841 117 пенсіонерів. Війна, що триває, призвела до переміщення молодих людей, що загострює проблему старіння населення. Зі зменшенням кількості економічно активного населення країна зіткнеться з низкою